

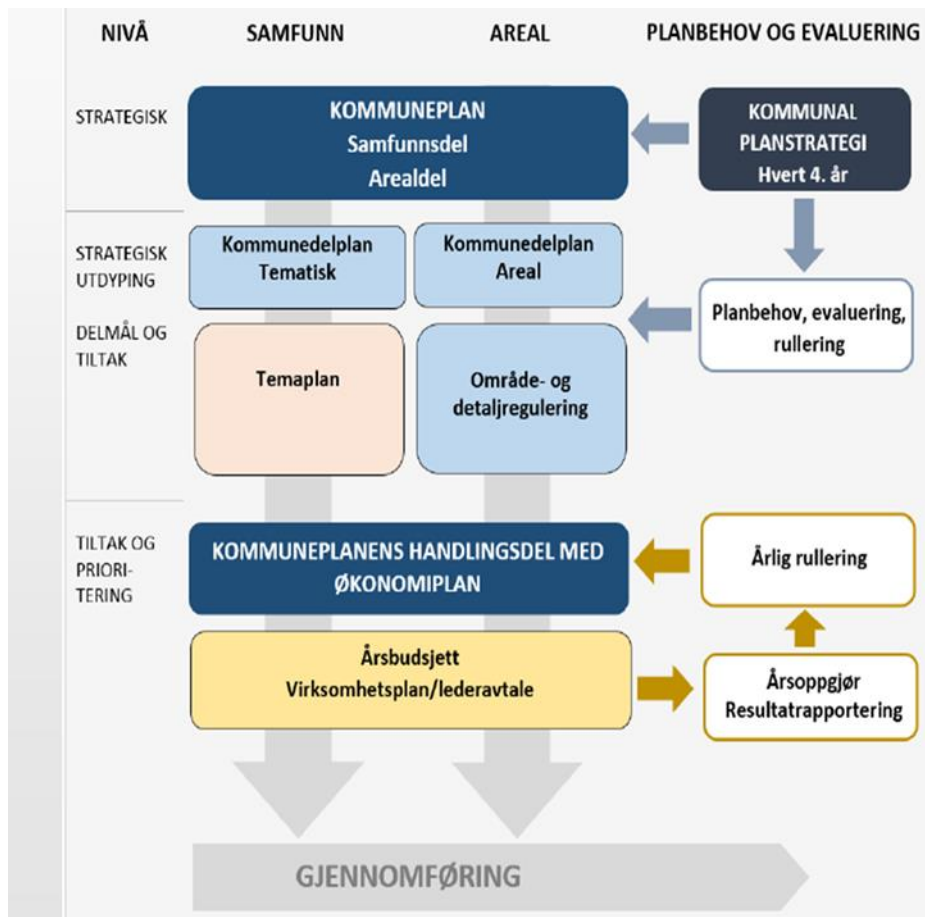
Forslag til planprogram
Kommunedelplan oppvekst og inkludering
2019 - 2029

Innhold

1 Bakgrunn for arbeidet	3
1.1 Planprogram	3
1.2 Formål med planarbeidet.....	4
1.3 Programområde oppvekst og inkludering.....	4
1.4 Hovedstrategi	5
1.5 Satsningsområder	5
2 Planforutsetninger og overordnede rammer for arbeidet.....	6
2.1 Nasjonale og regionale føringer	6
2.2 Kommunale føringer.....	6
2.3 Kommunens utfordringsbilde.....	6
3 Fokuserområder – knyttet opp mot hovedstrategi og utfordringsbilde	12
3.1 Relasjoner	12
3.2 Fysisk og psykisk helse.....	13
3.3 Læring og trivsel	13
3.4 Kultur og fritid	13
3.5 Tverrfaglig samhandling	14
4 Planprosessen.....	14
4.1 Organisering av arbeidet	14
4.2 Medvirkning.....	14
4.3 Framdriftsplan	15

1 Bakgrunn for arbeidet

I Planstrategi for Vågan 2017 – 2020 er det vedtatt at det skal utarbeides en felles plan for programområde oppvekst og inkludering, med oppstart 2018. Oppvekstplanen vil få status som kommunedelplan, og vil være en del av det overordnede plansystemet i kommunen.



1.1 Planprogram

For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planen (jf. PBL §4-1). Planprogrammet skal gjøre rede for:

- Formålet med planarbeidet
- Planprosessen med frister og deltakere
- Opplegg for medvirkning

Planprogrammet er således en slags «plan for planen». Hensikten er å legge til rette for en åpen planprosess som sikrer bred og hensiktsmessig medvirkning og involvering fra alle berørte parter gjennom hele prosessen, med mål om å skape en plan som er godt forankret i hele kommunen. Plan- og bygningslovens prosesskrav for kommuneplanarbeid gjelder for utarbeidelse av kommunedelplan. Planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet. Etter høring skal planprogrammet fastsettes av kommunestyret.

1.2 Formål med planarbeidet

Kommunedelplan for oppvekst og inkludering skal være et politisk og administrativt styringsverktøy for alle tjenestoområdene innenfor oppveksttjenestene i kommunen. Planen vil omfavne oppvekstsvilkårene for kommunens barn og unge mellom 0 og 24 år. Planen vil ta for seg ulike sider ved oppveksten, helt fra første møte med jordmor til man er ferdig som elev i den videregående skolen og skal møte arbeidslivet.

Det vil, samtidig med dette arbeidet, utarbeides ny kommuneplanens samfunnsdel for Vågan kommune. Et mål med arbeidet vil derfor være å knytte de overordnede mål og strategier i oppvekstplanen opp mot mål og strategier som utarbeides i samfunnsplanen. Slik skapes det en tydelig «rød tråd» gjennom kommunens plansystem, som bidrar til et system som er sømløst, dynamisk og enkelt i bruk.

1.3 Programområde oppvekst og inkludering

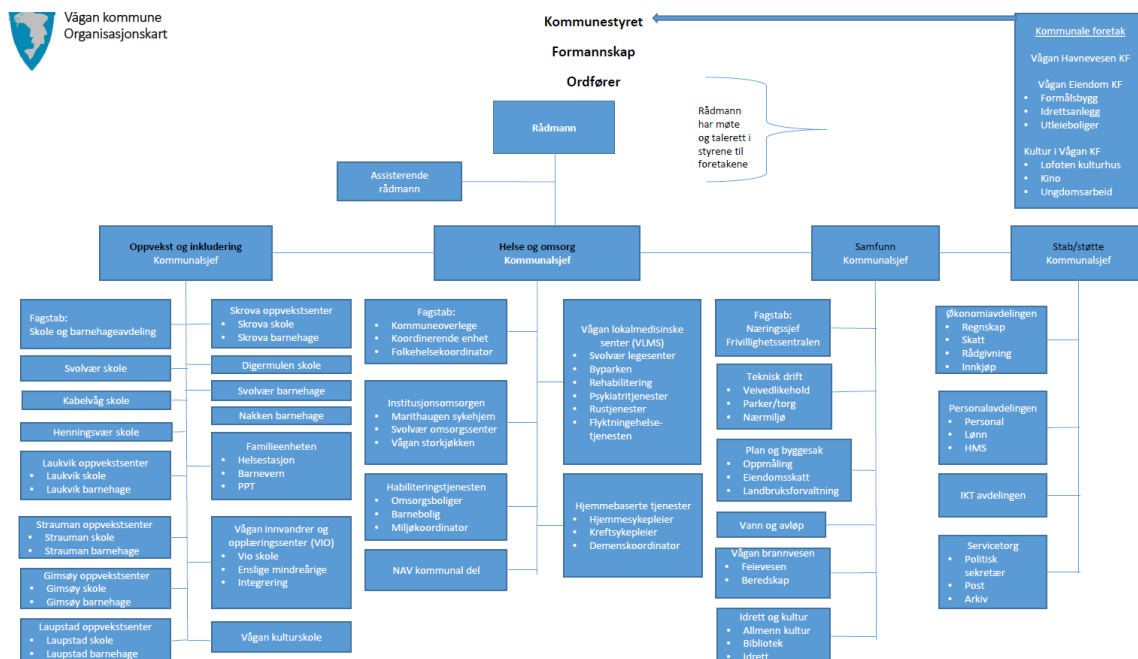
Programområde oppvekst består av ulike tjenester. I Familieenheten er tjenestene barnevern, ppt, helsestasjon, jordmor, kommunepsykolog, logoped, habilitering barn og unge og rådgiver forebygging barn og unge samlet i en felles enhet med gode muligheter for samhandling.

Vågan Innvandrere og opplæringscenter har ansvaret for bosetting av flyktninger, drifte bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger, grunnskole for voksne og norskopplæringen.

Kommunen har 10 skoler hvorav en er privat og 17 barnehager, hvorav 7 er kommunale.

Skole- og barnehageavdelingen har blant ansvaret for godkjenning av barnehager, tildeling av barnehageplass og fatte vedtak om spesialundervisning for førskolebarn.

Organisering



Innenfor programområde oppvekst er det ca. 250 årsverk.

Tjenester som ikke er under programområdet, men er viktige for barn og unge; allmenn kultur, frivillighetskoordinator

1.4 Hovedstrategi

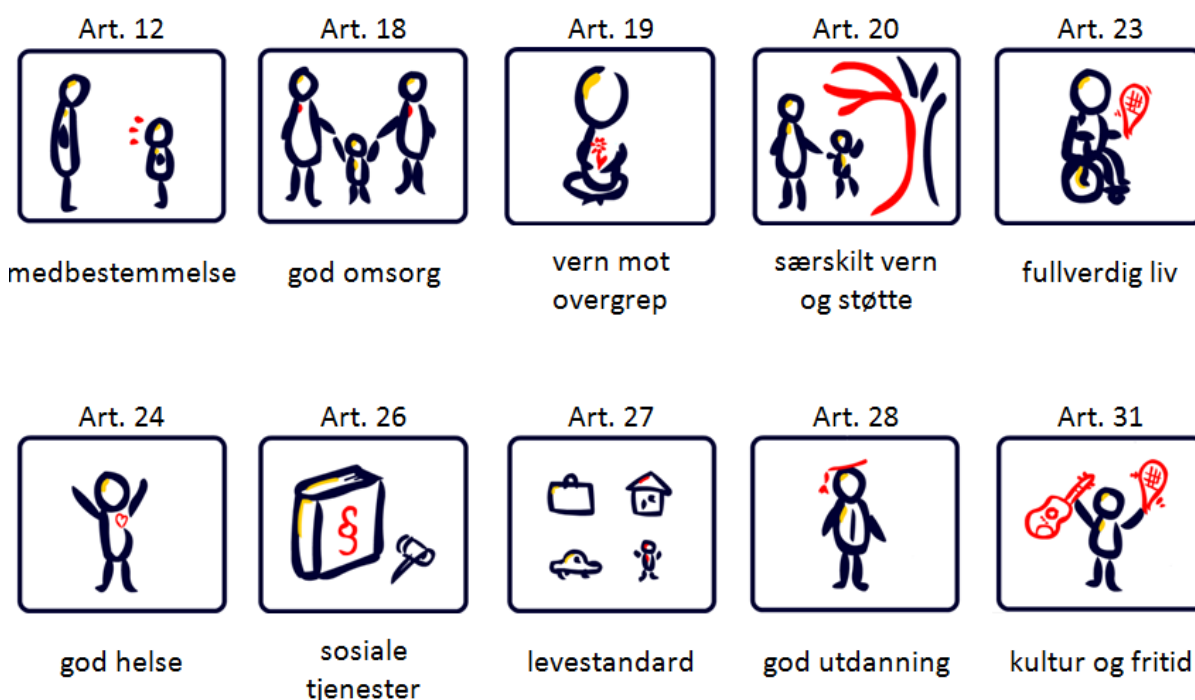
Tidlig innsats handler om å gi hjelp så tidlig som mulig i livet til et menneske, enten utfordringene oppdages i barnehagealder eller senere i livet. Ved tidlig innsats kan vi unngå at vanskeligheter blir unødvendig store eller at det oppstår tilleggs utfordringer som kunne vært unngått.

St.meld.nr. 21 (2016-17) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen, beskriver hvordan tidlig innsats må ligge til grunn for barnehagen og skolens arbeid på alle områder, enten det gjelder det pedagogiske arbeidet, læringsmiljøet eller barnas og elevenes sosiale ferdigheter. På samme måte bør kommunen tilrettelegge for tidlig innsats i alle deler av oppveksttjenestene; fra før første svangerskapskontroll til barnet når voksenalder.

Kort sagt handler Tidlig innsats om innsats så snart som mulig når et forhold oppdages og så tidlig som mulig i forhold til alder.

1.5 Satsningsområder

Fylkesmannen i Nordland har, gjennom Syvmilssteget, laget en arbeidsmodell for kommunene i Nordland - «Vårres unga – Vårres framtid» - som skal sikre fokus på FNs barnekonvensjon i det kommunale arbeidet. Arbeidsmodellen er vedtatt i kommunestyret i Vågan. Det er spesielt ti artikler fra FNs barnekonvensjon som settes fokus på gjennom «Vårres unga – Vårres framtid»:



2 Planforutsetninger og overordnede rammer for arbeidet

2.1 Nasjonale og regionale føringer

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2015

Fylkesplan for Nordland 2013 – 2025

Regional folkehelseplan Nordland 2018 - 2025

Regional plan for skolebasert kompetanseutvikling 2018 – 2022

Rammeplan for barnehager 2017

Revidert kompetansestrategi for kompetanse og rekruttering 2018 - 2022

Fagfornyelsen og ny læreplan – under utarbeidelse

St.meld. 21 (2016 – 17) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen

2.2 Kommunale føringer

Kommunal planstrategi for Vågan 2017 - 2020

Kommuneplanens samfunnsdel – under utarbeidelse 2018/ 2019

Kommunal plan for skoleutvikling 2018 - 2022

Folkehelseplan for Vågan 2017 – 2022

2.3 Kommunens utfordringsbilde

Aldersfordelt befolkningsutvikling

Folketallet i Vågan har hatt en jevn vekst siden 2008, da folketallet var nede i 8.933 innbyggere. Per 1. januar 2018 hadde kommunen 9.611 innbyggere. Videre har det per 1. juli 2018 vært en liten nedgang, slik at siste tall viser et folketall på 9588 innbyggere.

Tabell 1: Befolkningstall per 1.januar 2018.

Område	2000	2008	2012	2015	2016	2017	2018	Endring 2008 - 2018
Svolvær - omfatter byplan Svolvær	4145	4310	4412	4613	4620	4652	4737	427 (9,9 %)
Gimsøy - område 1	223	203	195	188	181	190	204	1 (0,5 %)
Sydal, Gravermark - del av omr. 2	323	295	306	301	294	289	287	-8 (2,7 %)
Lyngvær/ Kleppstad - del av omr. 2	107	95	86	89	91	88	89	-6 (6,3 %)
Henningsvær - område 3	493	462	438	457	466	488	510	48 (10,4 %)
Ørsnes, Hopen - område 4	757	732	746	730	736	735	745	13 (1,8 %)
Kabelvåg - område 5	1788	1693	1804	1801	1873	1929	1970	277 (16,4 %)
Laupstad/ Vestpollen - område 7	384	328	316	315	316	318	326	-2 (0,6 %)
Laukvik - område 8	425	370	374	375	359	354	355	-15 (4,1 %)
Skrova - område 9	290	211	195	198	192	182	200	-11 (5,2 %)
Store Molla - område 10	58	46	41	42	42	35	32	-14 (30,4 %)

Digermulen/ Årstein - område 11	217	156	155	144	139	136	129	-27 (17,3 %)
Ukjent grunnkrets	19	32	18	32	41	48	27	-5 (15,6 %)
Vågan totalt	9229	8933	9086	9285	9350	9444	9611	678 (7,6 %)

Tabell 1 viser befolkningen i Vågan innenfor skolekretsene. Vågan har samme tendens som landet forøvrig; de fleste distrikter har noe reduksjon i folketallet over de siste ti årene, med en økt fortetting i bynære områder. Pr. 1. januar 2018 bodde nærmere 70 % av Vågans befolkning i området Svolvær – Kabelvåg. Dette er en økning fra 64 % i år 2000. Henningsvær er også et område som har fått en viss tilvekst i løpet av disse årene. Allikevel ser vi samtidig en trend med noe vekst i flere av grendene i kommunen det siste året, som viser at den generelle befolkningsveksten også spres utenfor bynære strøk. Kilde: SSB.

Tabell 2: Befolkning i Vågan – aldersfordelt pr. 1.januar.

Aldersgrupper	2008	2012	2014	2015	2016	2017	2018	Endring 2008 - 2018
0 år	88	107	95	78	91	115	109	+21 (23,8 %)
1 – 5 år	537	497	478	481	447	461	492	-45 (-8,4 %)
6 – 12 år	774	783	774	785	789	766	776	+2 (0,3 %)
13 – 15 år	358	354	369	341	345	333	360	+2 (0,3 %)
16 – 19 år	500	484	468	473	532	533	515	+15 (3 %)
20 – 44 år	2720	2810	2842	2865	2841	2887	2978	+258 (9,5 %)
45 – 66 år	2661	2679	2753	2799	2785	2779	2772	+111 (4,2 %)
67 – 79 år	824	890	969	998	1065	1120	1163	+339 (41,1 %)
80 – 89 år	398	412	369	363	358	358	353	-45 (-11,3 %)
90 år og over	73	70	106	102	97	92	93	+20 (27,4 %)
Vågan totalt	8933	9086	9223	9285	9350	9444	9611	+678 (7,6 %)

Tabell 2 viser aldersfordelt befolkningsutvikling i kommunen. Utviklingen viser at vi over de ti siste årene de senere årene har hatt god tilvekst i den yngste aldersgruppen, mens det er noe nedgang i barn i barnehagealder. Allikevel kan det se ut til å snu, siden 2016 har kommunen hatt en god økning i antall barn i alderen 1 – 5 år. Den største tilveksten i perioden finner vi blant den voksne befolkningen, og særlig de eldre mellom 67 og 79 år. Kilde: SSB

Framskrevet prognose

Tabell 3: Framskrevet prognose per juni 2018 – befolkningsvekst mot 2030.

Aldersgrupper	2018	2030	Endring 2018 - 2030
0 – 5 år	601	606	+5
6 – 12 år	776	777	+1
13 – 15 år	360	316	-44
16 – 19 år	515	437	-78
20 – 44 år	2978	2953	-25
45 – 66 år	2772	2847	+75
67 – 79 år	1163	1434	+271
80 – 89 år	353	602	+249
90 år og over	93	105	+12
Vågan totalt	9611	10077	+466

Siste befolkningsprognose basert på middels nasjonal vekst, publisert hos SSB juni 2016, viser en økning i folketall i kommunen fra 2017 til 2030 på 633 innbyggere. Den største økningen ser ut til å komme i aldersgruppen 67 år og over med samlet økning på 571 innbyggere. Den største nedgangen kommer i gruppen med ungdom fra 16 – 19 år. Kilde: SSB, statistikkbanken.

Innvandring

Tabell 4: Innvandrerbefolkning i Vågan - prosentandel

	2008	2012	2014	2015	2016	2018?
Andel innvandrere	6,3 %	10,4 %	12,5 %	13,4 %	14,3 %	
Innvandrere 0-16 år	6,2 %	10,2 %	12,3 %	14,6 %	14,8 %	

Kilde: SSB

Tabell 4B: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

	2008	2012	2014	2015	2016	2017
Totalt	471	803	1064	1 157	1 254	1 346
Europa uten Tyrkia	243	443	607	660	700	738
Afrika	70	106	156	173	198	224
Asia med Tyrkia	143	237	281	304	339	366
Nord-Amerika	:	:	:	:	:	:
Sør- og Mellom-Amerika	11	9	12	11	9	10
Oseania	:	:	:	:	:	:

Kilde: FHI, statistikkbanken kommunehelsa.

Barnehage- og skole

Det finnes totalt 17 barnehager i kommunen, hvorav 7 kommunale (2 større lokalisert i Svolvær og Kabelvåg), og 5 mindre ved de ulike oppvekstsentrene rundt om i kommunen. Barnehagedekningen er god, og har vært relativt stabil siste fem år. De fleste barnehagene har pedagogisk utdannet personell i stillingene som krever dette. Alle barnehagene er godkjente etter forskrift om miljørettet helsevern. Per august 2018 er 16 av 17 barnehager godkjente som "helsefremmende barnehager". Høsten 2018 ble pedagognormen i barnehagene innført og dette førte til et økt behov for barnehagelærere i flere av barnehagene, og dette har gjort at noen av oppvekstsentrene må ha dispensasjon fra pedagognormen.

Skolestrukturen i Vågan kommune er desentralisert med 7 fådelte skoler ute i distriktene og to sentrumsskoler. Fådeltskolene varierer i størrelse fra ca. 13 elever til ca. 50 elever. Kabelvågskolene har ca. 320 elever, mens Svolvær skole har ca. 520 elever.

Kompetansekravet for lærere, som ble vedtatt i 2014, gir skolene store utfordringer med å få ansatt godt kvalifiserte lærere som oppfyller kompetansekravet. Dette gir seg særlig utslag på distriktsskolene, men også sentrumsskolene vil få store utfordringer med dette. Skoleeier tilbyr lærere videreutdanning slik at de skal fremdeles skal være kvalifisert til sin stilling som lærer etter 2025 og dispensasjonen for kompetansekravet går ut.

Fra 1/8 2018 er det vedtatt et kompetansekraft innen norsk for ansatte i barnehager. De ansattes norsk ferdigheter er viktig for barns språkutvikling.

Tabell 5: Andel barn i alder 1- 5 år med barnehageplass

2012	2013	2014	2015	2016	2017
85,7 %	87 %	85,9 %	88,8 %	88,1 %	88,4 %

Skolestrukturen er fordelt på 2 store skoler i Svolvær og Kabelvåg, mens det er mange bygdeskoler (8) der elevtallet er middels til lavt. Det er stor geografisk spredning på skolene. Dette gjenspeiler beboelsesstrukturen i kommunen med to store sentra og mange små bygder.

Barn i kontakt med PPT

I Vågan er det 27 førskolebarn som per i dag får spesialpedagogisk hjelp. Den spesialpedagogiske hjelpen gis både i kommunale og private barnehager. Om barnet ikke går i barnehage har det fremdeles rett på spesialpedagogisk hjelp.

Vågan kommune har en stor andel elever får spesialundervisning etter enkeltvedtak. Snittet for kommunegruppe 11 er 8,6 %, snittet for Vågan er 13,6 %. Dette har vært en utfordring over flere år. I skoleåret 2017/2018 hadde hele 16,9 % av elevene på mellomtrinnet vedtak om spesialundervisning. PPT har mellom 240 og 250 aktive saker.

Elevene i Vågan presterer i all hovedsak på landsnittet på prøver og grunnskolepoeng, med noen små variasjoner. Det er riktignok litt for mange elever som presterer på det laveste nivået på nasjonale prøver. De aller fleste avgangselevne begynner på videregående etter endt grunnskole.

Trivsel og mobbing

Ungdata-tall fra siste undersøkelse i 2016 viser at 86 % av 10. klassingene trives på skolen, jf. 85 % på landsbasis. Elevundersøkelsen fra 2017 viser at 88 % av elevene trives på skolen. Ved siste elevundersøkelse oppgav 4,5 % elevene at de hadde blitt mobbet av andre elever. 2,5 % av elevene har opplevd å bli mobbet digitalt av noen på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere.

Frafall i vgs

Folkehelseprofilen (2018) viser at Vågan ligger noe lavere enn snittet i Norge når det gjelder utdanningsnivå, der 75 % har VGS eller høyere utdanning, mot 82 % på landsbasis. Utdanningsnivå og inntekt har stor innvirkning på helsetilstand. Allikevel har vi et frafall i videregående skole over landsgjennomsnittet, med 25 % mot 23 % nasjonalt. Frafallet har sunket 2 % fra foregående år. Frafall i skolen henger tett sammen med utdanningsnivå, men kan også ha sammenheng med andel psykisk lidelse i aldersgruppen 15-29 år. I Vågan ligger andelen i denne aldersgruppen på 153 per 1000, mot 146 per 1000 på landsbasis.

Kulturskolen

Kommunen har en kulturskole som tilbyr opplæring i: Piano, treblås- og messinginstrument, tromme, gitar, band, strykeinstrument, orkester og sang. Dans og drama, tegning og maling. Kulturskolen tilbyr programfag musikk i samarbeid med Aust-Lofoten videregående skole og korps i skolen til Svolvær og Kabelvåg skole. Ansatte ved kulturskolen dirigerer ulike skolekorps i kommunen og har ansvar for aspirantkorpsene. Flere av kursene er svært populære og har fortiden ventelister.

Kulturskolen er i gang med arbeidet å implementere rammeplan for kulturskolen.

Arbeidsledighet og unge uføre

Siste oppdaterte tall fra SSB (november 2016) viser at det er en registrert arbeidsledighet på 2,4 % i kommunen, målt blant de som er mellom 15 – 74 år. Aldersfordelt er den noe større i gruppen 15 – 29 år med 3,2 % enn gruppen på 30 år og opp som har 2,1 %. Samtidig er 2,5 % i aldersgruppen 18 – 44 år uføre.

Barnefattigdom/inkludering – barn i lavinntektshusholdninger

Å leve i fattigdom som barn kan påvirke barnets nåværende livskvalitet, og fremtidige muligheter i livet. I et land som Norge, der den generelle levestandarden er høy, er det vanlig å bruke definisjoner av fattigdom som handler om mer enn fysisk overlevelse. Det betyr at fattigdom ikke bare handler om mangel på mat, klær og tak over hodet. I dag innebærer fattigdom også det å mangle muligheter for å delta sosialt, på lik linje med resten av samfunnet (Fløtten, 2008, s. 17). Denne måten å definere relativ fattigdom på, stammer fra Townsend (1979, s. 31):

«En person er fattig dersom vedkommende mangler ressurser til å delta i samfunnets aktiviteter og å opprettholde den levestandarden som er vanlig i dette samfunnet.»

Bufdirs barnefattigdomsindikatorer tar utgangspunkt i en slik forståelse av fattigdom, der vi bruker lav inntekt som et mål. Det vil si husholdninger med en inntekt som er lavere enn 60 % av medianinntekten i Norge. Bufdir sine tall fra 2016 viser at 9,4 % av barn i Vågan kommune inngår i denne statistikken. Det vil i praksis si 153 barn.

Videre tall fra Folkehelseprofilen for Vågan (2018) viser at 13 % av barn fra 0 – 17 år i Vågan kommune bor i husholdninger definert som lavinntektshusholdninger. Kommunen ligger således på samme nivå som fylket (11%), og nasjonale nivåer (12%). Andel voksne over 45 år som bor alene ligger på 26,7 % mot 25,3 % i landet forøvrig. 17 % av barna i kommunen har enslig forsørger.

Barnehageåret 2017/ 18 var det 35 barn som hadde gratis kjernetid som følge av lav inntekt.

Fremmedspråklige barn og bosatte flyktningebarn

Vågan kommune har bosatt mange flyktninger i forhold til folketall de siste årene, og har de siste årene hatt et stort asylmottak både for voksne og enslige mindreårige. Kommunen har egen avdeling for integrering og opplæring, og en egen flyktningehelsetjenesten. Bosetningstallet vil reduseres de kommende årene pga endrede flyktningestrømmer. Vågan kommune er i 2018 tildelt 20 personer fra IMDI til bosetting. Driften på asylmottaket opphørte pr.1. november 2017.

I følge folkehelseinstituttets folkehelse rapport fra 2014 vet vi at det er større helseutfordringer blant flyktninger enn i befolkningen forøvrig når det gjelder både psykisk helse og livsstilssykdommer. NAVs rapport om Fattigdom og levekår i Norge (2017) påpeker også at denne gruppen er høyt representert blant lavinntektsgrupper. Dette vil videre kunne påvirke oppvekst og levekårsforhold for bosatte flyktningebarn i kommunen.

Antall minoritetspråklige barn i barnehage per desember 2017 var 68 barn.

Per oktober 2017 var det 89 barn i kommunen som mottok særskilt språkopplæring i norsk i grunnskolen.

Fysisk helsetilstand

Skolehelsetjenestens siste vektmålinger fra skoleåret 2016/17 viste stabile tall sett opp mot utvikling fra året før. Av 105 målte 2.klassinger hadde 15,75 % av disse en BMI > 25. Av 104 målte 8.klassinger hadde 21,78 % av disse en BMI på 25 eller høyere, Blant kommunens 17-åringer er det målt at 30 % er overvektige med BMI >25.

Ungdata (2016) viser at selvopplevd helse blant ungdom er lav, bare 73 prosent er fornøyd med egen helse. Disse tallene tilsvare resten av landet. Samtidig er trivselen høy blant ungdomsskoleelevene i

kommunen (96%). Den subjektive livskvaliteten blant ungdom er betydelig bedre enn landsgjennomsnittet, og mest fornøyd er de med foreldrene og vennene sine.

Psykisk helse blant barn og unge i kommunen

Ungdata (2016) viser oppsummert at ungdommene opplever å ha venner som de er sosiale med både fysisk og på nett, de er fornøyd med sine foreldre, de opplever Vågan som en trygg kommune å vokse opp i og at de trives på skolen. Undersøkelsen tegner et bilde av en veltilpasset ungdomsgruppe. Dog, opplever hele 18 % av ungdommen både i Vågan og i resten av landet å være plaget av ensomhet. En noe høyere prosentandel av ungdom i Vågan opplever å ha et depressivt stemningsleie og daglige helseplager, sammenlignet med ungdommen ellers i landet. Dette er tall som kan sees i sammenheng med at frafallet fra videregående skole er høyere i Vågan enn i resten av landet.

De nasjonale tallene fra Ungdata fra 2018 videreskriver bilde av en veltilpasset, aktiv og hjemmekjær ungdomsgenerasjon. Følgende trekkes frem i rapporten; det er flere tegn som peker i retning av et brudd i skikkelighetstrenden, i form av en økning i kriminalitet og problematferd som nasking, hæververk, bruk av hasj/marihuana og skader grunnet vold, spesielt hos gutter. Selvrapporterte fysiske og psykiske helseplager fortsetter å øke. Psykiske helseplager som bekymringer, søvnproblemer og depressive symptomer har økt gradvis blant jenter siden 2010. Mens målingene frem til 2015 viste en økning på 0,2-0,3 prosentpoeng per år, viser de to siste årenes undersøkelser blant jenter på ungdomstrinnet en økning på 2,8 prosentpoeng, og jenter i videregående skole 3, 6 prosentpoeng økning. Andelen som opplever ensomhet har aldri vært høyere i Ungdata sin målingstid. Bruk av reseptfrie medikamenter er forholdsvis høy, og i midten av tenårene sier hver fjerde jente at de bruker slike medikamenter en eller flere ganger i uken. Videre vises også en tendens til at færre trives på skolen, og at flere kjeder seg nå enn før og det er flere som gruer seg til å gå på skolen.

Psykiske plager kan defineres som tilstander som oppleves som belastende, men der symptombelastningen ikke er så stor at det kan stilles en diagnose. Psykiske lidelser benyttes når bestemte diagnostiske kriterier er oppfylt. Psykiske plager og lidelser er et økende helseproblem hos barn og unge. En regner at 15-20 % av barn og unge mellom 3 og 18 år til enhver tid vil ha nedsatt funksjon grunnet psykiske helseplager som tristhet, engstelse og atferdsproblemer. Om lag 8 % av barn vil ha så alvorlige problemer at de tilfredsstiller kriterier for en psykisk lidelse (rundt 70 000 barn). Psykiske lidelser i barne- og ungdomsårene øker risikoen for frafall i skolen, løsere tilknytning til arbeidsmarkedet, økonomiske vansker, utfordringer i relasjoner, rusmisbruk, samt dårligere både psykisk og fysisk helse senere i livet.

Nasjonale tall viser at det er rundt 250 000 barn og unge som har en eller to foreldre med psykiske plager som kan gå ut over deres fungering i hverdagen og 70 000 barn har foreldre som har et alkoholkonsum som påvirker deres hverdagslige fungering.

Bruk av rusmidler blant barn og unge

Ungdata (2016) viser at det blant ungdomsskoleelevene kun er 1 % som røyker minst ukentlig, og kun 2 % av ungdomsskoleelevene som snuser minst ukentlig.

Blant elevene i ungdomsskolen er det 11 % som i løpet av siste 12 måneder har drukket seg beruset, 6 % er tilbudt hasj og 1 % har prøvd hasj eller marihuana minst en gang siste 12 måneder.

Tilgang på rusmidler og risikomiljøer i kommunen

I forhold til rus og kriminalitet blant unge arbeider Vågan kommune etter SLT-modellen i et tverrfaglig samarbeid mellom kommunale tjenester og politiet. Politiet kan vise til 15 % reduksjon av kriminalitet i mai 2018 her i Vågan.

Gjennom kommunens samarbeid med politiet om oppfølging av ruskontrakter erfares det at det er forholdsvis enkelt å skaffe narkotiske stoffer i Vågan. Det har tidligere i skoleåret 2016/17 blitt avdekket risikomiljø med alder fra 10 klassetrinn og VGS- elever. Avdekte forhold omhandlet narkotika, vold og sedelighetssaker. Politiet arbeidet aktivt med å avdekke dette risikomiljøet og enkeltindivider ble fulgt opp i samarbeid med politi, SLT og skole. I dag er akkurat dette miljøet oppløst, men man ser at det er behov for å være på vakt for å unngå nyetablering av slike miljøer.

Barn i kontakt med barnevern

Det siste året kom det inn 79 meldinger til barnevernet. Mange av meldingene kommer enten fra politi, skole/barnehage eller lege, sykehus og tannlege. Den siste perioden har hele 50 % av meldingene kommet på bakgrunn av bekymring om at barnet er utsatt for vold, psykisk mishandling eller vanskjøtsel.

Aktivitet, kultur og fritidstilbud

Ungdata (2016) viser at ungdommene i kommunen føler seg trygge i nærområdet (96%) og de er fornøyd med lokalmiljøet (70%). Tilgjengeligheten av sosiale møteplasser for barn og voksne er gode, gjennom lag og foreninger. Kulturtilbudet er meget godt og det er mange frivillige organisasjoner med godt medlemstall og god rekruttering. Idrettsmiljøene er mange og ulike, de drives på et godt og høyt nivå. Dette er arenaer mange barn og unge vil ha som sosiale møteplasser. Ungdata-undersøkelsen fra 2016 viser at 64 % av ungdommene er aktive i en fritidsorganisasjon, og 87 % har rapportert at de har minst en fortrolig venn. Dog viser samme undersøkelse at 84 % av ungdommene savner en annen type møteplass på fritiden, eksempelvis fritidsklubb eller ungdomshus.

Videre arbeid med kunnskapsgrunnlaget i planprosessen

Programområde oppvekst og inkludering omfatter mange tjenester og ulike fagområder. Det er derfor både viktig og utfordrende å sammenstille et kunnskapsgrunnlag som favner alle de ulike utfordringene som påvirker oppvekst, levekår og utviklingsmulighetene for barn og unge i kommunen vår. Gjennom videre arbeid med planprosessen vil kunnskapsgrunnlaget utvides og tydeliggjøres.

3 Fokusområder – knyttet opp mot hovedstrategi og utfordringsbilde

3.1 Relasjoner

Gode og trygge relasjoner er avgjørende for barns utvikling og livskvalitet.

Mål: Barn og unge i Vågan kommune skal oppleve å ha gode relasjoner til andre barn og voksne i hjemmet, i barnehagen, på skolen og på fritiden.

Aktuelle tema:

- Relasjonskompetanse for ansatte i skole og barnehage
- Relasjonskompetanse for foreldre og foresatte
- Sosial kompetanse hos barn og unge

3.2 Fysisk og psykisk helse

God psykisk og fysisk helse er viktig for barn og unges livskvalitet og for å mestre ulike faser i livsløpet.

Mål: Legge til rette for utvikling av god fysisk og psykisk helse for alle barn i kommunen.

Aktuelle tema:

- Livslyst og livsmestring
- Medbestemmelse og innflytelse
- Forebygge, hindre og avdekke vold og overgrep
- Fysisk aktivitet, kosthold, søvn og forebygging av ulykker

3.3 Læring og trivsel

Læring er en livslang prosess gjennom lek, fritid, barnehage, skole og arbeid. For å mestre et samfunn i endring med stor informasjonsflyt er det viktig med sosial læring, egen trygghet, evne og vilje til endring, kreativitet og kritisk sans.

Mål: Barn og unge i Vågan skal gjennom sin oppvekst i kommunen oppleve et trygt og godt oppvekstmiljø, der de rustes til et videre godt liv som individ og medborger.

Aktuelle tema:

- Trygt, godt og inkluderende læringsmiljø, med 0-toleranse for mobbing
- Gode overganger – bhg – grunnskole – vgs
- Tilpasset opplæring/ bruk av spesialundervisning
- Digital kompetanse og bruk av sosiale medier
- Skole/ barnehagestruktur

3.4 Kultur og fritid

Kultur og fritid er viktig for personlig utvikling og sosialt fellesskap. Gode kultur- og fritidstilbud er avhengig av et godt samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten.

Mål: Barn og unge i Vågan kommune skal være inkludert i varierte, tilpassede og tilgjengelige kultur- og fritidstilbud.

Aktuelle tema:

- Hindre utenforskap
- Forebygge barnefattigdom
- Utvikling av gode fritidstilbud til barn og unge, med fokus på tilgjengelighet og allsidighet

3.5 Tverrfaglig samhandling

God samhandling og kommunikasjon blant alle de som er i kontakt med barn og unge, både gjennom de ulike kommunale tjenestene, foresatte, og kultur- og fritidstilbud, er viktig for å klare å se alle barn på en god måte, fange opp og avdekke utfordringer tidlig og skape gode løsninger videre.

Mål: Styrke tverrfaglig samhandling til beste for hvert enkelt barn i kommunen.

Aktuelle tema:

- Styrke tverrfaglig samarbeid innen de kommunale tjenestene
- Styrke samarbeid mellom barnehage og skole
- Videreutvikle samarbeidet med frivilligheten
- Koordinere bidrag fra private aktører

4 Planprosessen

4.1 Organisering av arbeidet

Prosjekteier/ politisk styringsgruppe

Politisk styringsgruppe for dette arbeidet vil være Hovedutvalg for oppvekst og inkludering (HOI). Utvalget har delegert hovedansvar fra kommunestyret i plansaker som omhandler gjeldende programområde, og ansvar for å følge prosessen til ferdig plan. Kommunestyret som øverste politiske organ i kommunen vil vedta ferdig plan.

Administrativ styringsgruppe

Rådmannsgruppa vil følge planprosessen og sørge for at denne har fremdrift i henhold til kommunal planstrategi og videre utviklingsbehov.

Prosjektets arbeidsgruppe

Prosjektet vil ha en arbeidsgruppe som jobber kontinuerlig gjennom planprosessen. Ytterligere ressurser vil hentes inn etter behov gjennom temamøter, workshops og utvikling av kunnskapsgrunnlaget for planen. Arbeidsgruppen består av:

Skole/rektor

Bhg/ styrer

Familieenheten/ rådgiver forebygging + barnevern + PPT

Frivilligkoordinator

Folkehelsekoordinator

Kommunalsjef oppvekst

Pedagogisk konsulent

4.2 Medvirkning

Lovmessige krav og føringer i medvirkningsarbeidet

Krav til medvirkning i planprosesser er beskrevet i plan- og bygningslovens kapittel 5, og utdypes nærmere i PBL § 4 – 1, samt §§ 11 – 1 til 11 – 5. Forslag til planprogram og videre planforslag vil legges ut til offentlig høring og ettersyn etter disse krav. Det er samtidig mye som taler til fordel for medvirkning utover de lovfestede minstekravene i PBL. Åpne planprosesser er viktig for å motivere til

engasjement og eierskap i politikk og planlegging. Bred involvering i planarbeidet sikrer samtidig kvalitet i plan- og beslutningsgrunnlaget. Tidlig medvirkning kan bidra til å sikre bredde i kunnskapsgrunnlaget, som igjen får mulighet til å utvikles og styrkes gjennom planprosessen. Dette gir kommunen en bedre kjennskap til ulike utviklingsbehov og – muligheter, samtidig som det gir et mer nyansert og helhetlig kunnskapsgrunnlag.

Barn og unges stemme i planarbeidet

Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte. (Jf. PBL § 5 – 1). For å ivareta dette vil kommunen sørge for å involvere aktører som arbeider aktivt for å ivareta disse gruppenes interesser i planleggingen.

Gjennom videre planprosess vil det bli lagt spesielt vekt på barn og unges stemme i arbeidet. Det vil bli gjort bruk av ulike verktøy for gjennomføring, blant annet temamøter, workshops, fokusdager (Unge MEDarbeidere). Viktige deltakere i medvirkningsarbeidet vil være:

- Ungdomsrådet og elevrådene
- Barn og unges representant
- FAU/ SU
- Kommunalt foreldreutvalg
- Ansatte i barnehage/skole
- Andre kommunale tjenester
- Tillitsvalgte

Viktige rammer for aktiv medvirkning

Medvirkningsarbeidet skal ha klare rammer for opplegget, der bruk av ulike verktøy og metoder tydeliggjøres gjennom en forventningsavklaring i forhold til mål og hensikt, tidsbruk og omfang. Deltakerne skal ha tydelig klarhet i hva de bidrar til, og hva de kan forvente å få ut av sin deltakelse. Spesielt er dette viktig i arbeidet med barn og unge, og utvikling av deres medvirkningskompetanse. For å etterleve mål om bred og målrettet medvirkning i planarbeidet, bør det være fleksibilitet i bruk av metoder og verktøy. Samtidig bør kommunen tilrettelegge for en elektronisk presentasjon og dialog i alle faser av planprosessen.

4.3 Framdriftsplan

Framdrift	Estimert periode
Varslet planoppstart i Hovedutvalg for oppvekst og inkludering (HOI) med forslag til planprogram – planprogram sendes på høring	September 2018
Fastsetting av planprogram i HOI	November 2018
Planprosess med involvering og medvirkning for utarbeidelse av planen	Des 2018 – April 2019
Utarbeide planforslag med ferdigstillelse av 1.utkast	Des 2018 – April 2019
Planforslag på høring – HOI	Mai 2019
Høringsperiode – involvering og medvirkning	Mai – juli 2019
Utarbeide planforslag med ferdigstillelse av 2.utkast	Aug- sept 2019
Planforslag på høring - HOI	Okt 2019
Ferdigstille planforslag	Nov - des 2019
Vedtak plan med evt endringer - kommunestyret	Jan 2020

